

ANALIZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM W 2005 ROKU

Danuta Biernat¹, Piotr Kocaj¹, Daniel Szydło¹

1. Wprowadzenie

Celem niniejszego opracowania jest pokazanie ogólnych tendencji i zjawisk występujących w 2005 roku na rynku pracy województwa podkarpackiego, stanowiących podstawę do określania dalszych działań na rzecz promocji zatrudnienia przez urzędy pracy jak też pozostałych partnerów działających na rynku pracy.

Do opracowania wykorzystano dane statystyczne przygotowane na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy tj:

- MGIP-01 – sprawozdanie miesięczne o rynku pracy wraz z załącznikami,
- MGIP-02 - sprawozdanie miesięczne o dochodach i wydatkach z Funduszu Pracy.

W celu pełniejszego przedstawienia omawianych problemów wykorzystano również publikacje Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, „Biuletyny Statystyczne Województwa Podkarpackiego”, roczniki statystyczne jak też inne dostępne publikacje GUS dotyczące danych o rynku pracy w omawianym okresie.

2. Wybrane czynniki warunkujące wielkość bezrobocia w województwie podkarpackim

2.1. Sytuacja demograficzna

Pod koniec 2004 roku liczba ludności w województwie wynosiła 2 098,0 tys. co odpowiadało 5,5 % populacji kraju. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 118 osób na kilometr kwadratowy (w kraju 122 osoby).Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne w województwie od najwyższego w Rzeszowie i Przemyślu (odpowiednio: 2961 i 1544 osób/km²) do najniższego w powiatach: bieszczadzkim i leskim (odpowiednio: 20 i 32 osoby / km²). Pod względem ogólnego potencjału ludnościowego kraju, województwo podkarpackie zajęło 9 miejsce wśród województw. Bar-

dziej zaludniony podregion rzeszowsko-tarnobrzeski skupiał 55,1 % ogółu populacji województwa.

W okresie 2004 roku liczba ludności w województwie zwiększyła się o 727 osób. W kraju natomiast liczba ludności zmniejszyła się o 16,8 tys. Podkarpackie było jednym z 6 województw, w których zanotowano wzrost liczby ludności. Natomiast wśród powiatów zmiany liczby mieszkańców były niewielkie i nie przekraczały 1%. Największy wzrost zanotowano w powiecie rzeszowskim (o 0,7%), w Przemyślu (o 0,4%) i powiecie krośnieńskim (0,3%). Największy spadek natomiast w powiecie lubaczowskim (o 0,6%) i Tarnobrzegu (o 0,5%).

Stopień urbanizacji województwa podkarpackiego wskazuje na jego rolniczy charakter. W 45 miastach zamieszkuje 40,5% ludności. Jest to wielkość najniższa w kraju (w Polsce wskaźnik ten wynosił 61,5%). Tak wysoki odsetek osób mieszkających na obszarach wiejskich ma jednocześnie wpływ na niski udział przemysłu w tworzeniu produktu krajowego brutto jak również na wielkość bezrobocia, ze względu na ukryte bezrobocie na terenach wiejskich².

Cechą charakterystyczną województwa podkarpackiego jest dosyć wysoki, jednak z zaznaczającą się tendencją spadkową na przestrzeni ostatnich lat, poziom przyrostu naturalnego. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w 2004 roku wskaźnik ten wynosił 1,2 (3 miejsce w kraju) i był on znacznie wyższy od wskaźnika krajowego (-0,2). W porównaniu z rokiem 2003 wskaźnik ten pozostał na tym samym poziomie, przy czym w miastach zwiększył się o 0,2, na wsi natomiast obniżył się o 0,1.

Efektem przyrostu demograficznego jest obecnie wysoki napływ w wiek produkcyjny, a tym samym na regionalny rynek pracy, nowych roczników, pochodzących głównie z wyżu demograficznego początku lat osiemdziesiątych.

Struktura ludności według płci od lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie ludności nieznacznie przeważają kobiety, które stanowią 51,1% mieszkańców. W 2004 roku współczynnik feminizacji osiągnął wartość 104,4 (dla kraju 106,7). Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypadały statystycznie 104 kobiety (w miastach 109, a na wsi 101).

¹ Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

² Por. Stan i prognoza rozwoju gospodarczego regionu podkarpackiego, konsorcjum firm: Polska Sieć Doradców Biznesu (PSDB S.A.), Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR), IPSOS - Demoskop, na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS), Warszawa 2002, s. 37.

Podkarpacie jest województwem stosunkowo młodym, o czym świadczyć może mediana wieku (wiek środkowy) mieszkańców, chociaż należy zauważyć, że jest ona co roku coraz wyższa - w końcu roku 2003 wynosiła 33,9 lata (w tym mężczyźni 32,3, a kobiety 35,6 lat), a w 2004 roku 34,2 lata (w tym mężczyźni 32,6, a kobiety 36 lat). Dla porównania, w Polsce mediana wieku w 2004 roku wyniosła 36,5 lat (34,4 mężczyźni i 38,6 lat kobiety).³ Mieszkańcy miast są średnio o 2 lata starsi od mieszkańców wsi. Podkreślić też należy, że ostatnio obserwuje się w województwie zmiany świadczące o starzeniu się społeczeństwa. Stopniowo następuje zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży (0-17 lat) w ogólnej liczbie ludności. W 2004 roku odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżył się do 23,9% (z 24,7% w 2003 roku). Jednocześnie wzrósł nieco udział osób w wieku poprodukcyjnym z 14,6% do 14,7%. Zwiększył się również udział ludności w wieku produkcyjnym - z 60,7% w 2003 r. do 61,4% w roku 2004. Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2004 roku przypadają w województwie 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym (w 2003 roku 65 osób). Wskaźnik obciążenia demograficznego dla miast wynosił 53 osoby, a dla wsi 70 osób.

Obok przyrostu naturalnego, czynnikiem kształtującym liczbę ludności jest ruch migracyjny. Liczba mieszkańców województwa podkarpackiego zmniejsza się wskutek migracji. W 2003 r. w wyniku migracji liczba ludności zmniejszyła się o 2478 osób, a w 2004 roku o 2158 osób, co oznacza jedną osobę na 1000 mieszkańców (w kraju 0,3 osoby na 1000 mieszkańców). W konsekwencji w 2004 roku liczba mieszkańców województwa w wyniku migracji zmniejszyła się o 918 mężczyzn i o 1240 kobiet.⁴

2.2. Poziom rozwoju gospodarczego

Poziom rozwoju gospodarczego zazwyczaj opisuje się za pomocą syntetycznych wskaźników

aktywności gospodarczej takich jak wartość produktu krajowego brutto (PKB)⁵ oraz wartość dodaną brutto (WDB)⁶.

W województwie podkarpackim w 2003 roku mieszkało około 5,5% ludności Polski, a produkt krajowy brutto wytworzony na tym obszarze stanowił jedynie 4% całego produktu wytworzonego w tym okresie w Polsce (11 miejsce w kraju).

Również w przeliczeniu na jednego mieszkańca, produkt krajowy brutto w województwie podkarpackim był znacznie niższy niż w innych regionach (15 miejsce w Polsce - tuż przed lubelskim). W 2003 roku stanowił on 72,2% produktu przypadającego na statystycznego Polaka.

Tabela 1. Produkt Krajowy Brutto w województwie podkarpackim ogółem oraz per capita w latach 1999 - 2003.

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Ogółem (mld zł)	24,8	27,91	30,0	30,72	32,36
Polska = 100	4,0	3,9	4,0	3,9	4,0
Lokata	11	11	11	11	11
per capita (zł)	11685	13093	14292	14569	15436
Polska = 100	73,4	70,9	71,9	71,3	72,2
Lokata	14	15	15	15	15

Źródło: *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2003, s. 275 oraz 2005, s. 358 i s. 56.*

W strukturze wartości dodanej województwa podkarpackiego w 2003 r. dominował sektor działalności usługowej 64,5%, w tym usługi rynkowe 43,7% (w kraju 66,9%, w tym usługi rynkowe 50,5%). Na nieco wyższym niż średni poziom krajowy w wartości dodanej brutto był udział przemysłu (województwo - 27,7%, Polska - 24,5%), niższym zaś rolnictwa (województwo - 2,3%, Polska - 2,9%). Udział budownictwa był natomiast na poziomie zbliżonym do średniej krajowej (województwo 5,5%, w kraju 5,7%)⁹.

Przy ocenie poziomu rozwoju gospodarczego danego obszaru uwzględnia się również wysokość

³ Rocznik Statystyczny Województw 2005, s. 412.

⁴ Dane dotyczące procesów demograficznych pochodzą z opracowania Urzędu Statystycznego w Rzeszowie: Sytuacja demograficzna w województwie podkarpackim w 2004 roku, www.stat.gov.pl/urzedz/rzesz/demogr_2005.pdf.⁵⁵

⁵ Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Stanowi sumę wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększoną o podatki od produktów i pomniejszoną o dotację do produktów. PKB jest liczony w cenach rynkowych (definicja pochodzi z Rocznika statystycznego województwa podkarpackiego, Rzeszów 2005, s. 355).

⁶ Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

⁷ Wielkość PKB za 2000 r. podano według skorygowanych założeń metodologicznych. Wprowadzono je w 2001 r. w związku ze zmianą zakresu podmiotowego sektorów instytucjonalnych.

⁸ Dane za 2001 i 2002 rok podano za: www.stat.gov.pl, Produkt Krajowy Brutto wg. województw i podregionów w 2002 r. (dane wg. skorygowanych założeń metodologicznych).

⁹ Rocznik Statystyczny Województw 2005, s. 649.

stopy bezrobocia. Pod względem tego wskaźnika województwo podkarpackie lokuje się wśród województw o średnim poziomie bezrobocia (na koniec 2004 roku 7 miejsce w kraju). Nie jest to jednak wskaźnik, który w sposób wystarczający charakteryzuje rynek pracy, gdyż na naszym terenie występuje wyższe niż w innych województwach bezrobocie ukryte.

Poziomu rozwoju gospodarczego województwa nie można oceniać bez uwzględnienia wskaźników opisujących materialne i cywilizacyjne warunki życia mieszkańców. Ocena warunków życia mieszkańców Podkarpackiego sprowadza się przede wszystkim do analizy dwóch podstawowych pojęć, tj. poziomu i jakości życia. Zagadnienia te należą do zjawisk skomplikowanych, przede wszystkim dlatego, że ich ocena zależy w dużej

mierze od wskaźników przyjętych do analizy. Jeśli posłużymy się np. grupami wskaźników wyodrębnionych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (dochody ludności, sytuacja mieszkaniowa ludności, pośrednie miary konsumpcji, sieć handlowa, możliwość edukacji i kształcenia, dostęp do kultury, ochrona zdrowia, stan transportu i komunikacji)¹⁰ to okaże się, że województwo podkarpackie posiada stosunkowo niską pozycję w Polsce. W zasadzie w każdej grupie wskaźników, podkarpackie wypada słabiej, zajmując przeważnie końcowe miejsca w tabeli województw. Do najbardziej widocznych należą jednak niskie dochody ludności, które nie tylko obniżają poziom życia, ale przede wszystkim osłabiają stymulującą rolę wewnątrz regionalnego popytu, który jest istotnym czynnikiem rozwojowym.

Tabela 2. Wybrane wskaźniki dotyczące materialnych i cywilizacyjnych warunków życia ludności w województwie podkarpackim według stanu na 31. XII 2004 r.

Grupy wskaźników	Wskaźniki szczegółowe	Polska	województwo	lokata
Dochody ludności	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł)	2273,44	1940,50	16
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (z pozarolniczego systemu ubezpieczeń) (zł)	1140,94	928,85	16
Sytuacja mieszkaniowa ludności	Mieszkania na 1000 ludności	332,3	285,2	16
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	22,9	21,9	14
Sieć handlowa	Liczba ludności na 1 sklep	103	118	15
Możliwość edukacji i kształcenia	Studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności	492,7	352,8	15
Dostęp do kultury	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych	244	102	16
	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych na 1000 ludności	3891	3898	7
Ochrona zdrowia	Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	48	42,1	14
	Liczba ludności na ambulatoryjny zakład opieki zdrowotnej	1901	1782	6
Stan transportu i komunikacji	Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności	314	278	13
	Telefoniczne łącza główne na 1000 ludności	328,6	249,3	16
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² w km	80,7	77,4	9
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe na 100 km ² w km	6,4	5,3	11

Źródło: *Rocznik Statystyczny Województw 2005 s.120-129 i 622, Warszawa 2005 oraz Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2005 s.51-56 i s. 160.*

2.3. Stan rozwoju przedsiębiorczości

Rozwój przedsiębiorczości wpływa na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach istniejących, nowopowstających podmiotach gospodarczych, a także na samozatrudnienie. Szczególnie istotną

rolę w kreowaniu miejsc pracy odgrywają małe i średnie firmy. Według stanu na koniec roku 2004 r. w województwie podkarpackim, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 139,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej tj. o 2,2% mniej niż w 2003

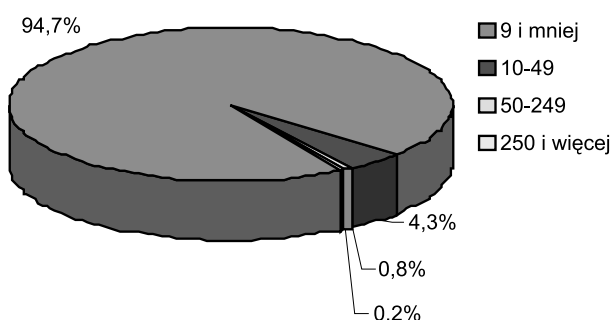
roku, a o 11,2% więcej niż w roku 1999. Przeważająca większość podmiotów (133,5 tys. tj. 95,7%) znajdowała się w sektorze prywatnym (w kraju 96,2 %). Wśród podmiotów z tego sektora 82,1% (tj. 109,6 tys.) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – głównie handlową, budowlaną i produkcyjną, a 72,4% tej grupy podmiotów stanowiły firmy jednoosobowe. W rejestrze REGON zarejestrowane były również 10393 spółki cywilne, 5567 spółek handlowych, 3743 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 1766 wspólnot mieszkaniowych, 789 spółdzielni oraz 160 fundacji. Wśród spółek handlowych 80,9% stanowiły spółki kapitałowe, a 19,1% spółki osobowe.

Podmioty sektora publicznego (6,0 tys.) stanowiły 4,3%. W końcu 2004 roku w województwie istniało 13 przedsiębiorstw państwowych tj. o 11 mniej niż w 2003 roku.

2.3.1. Podmioty według wielkości

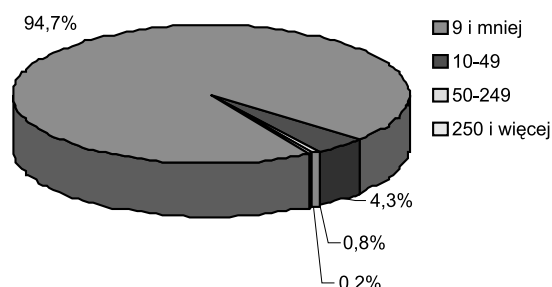
W województwie podkarpackim dominują przedsiębiorstwa małe, dostarczające produkcji na rynki lokalne (94,7% ogółu zarejestrowanych podmiotów to podmioty, w których pracuje do 9 osób i mniej), 4,3% stanowią podmioty zatrudniające 10 – 49 osób, 0,8% zatrudnia 50 – 249 osób, a tylko 0,2% podmiotów zatrudnia 250 osób i więcej.¹¹

Wykres 1. Struktura wielkości podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2004 r.

Najwięcej osób, tj. 36,3% ogółu pracujących, pracuje w podmiotach najmniejszych (o liczbie pracujących 9 i mniej) oraz w podmiotach o liczbie pracujących 250 i większej (25,5 %).

Wykres 2. Struktura pracujących w podmiotach gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2004 r.

2.3.2. Podmioty według branży

Większość podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec 2004 roku w województwie podkarpackim stanowiły podmioty usługowe, należące do sekcji PKD „Handel i naprawy” (48236 podmiotów tj. 34,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów) oraz sekcji „Obsługa nieruchomości i firm”; nauka (18399 podmiotów tj. 13,2% ogółu). Podmioty zarejestrowane w sekcji „Przemysł” stanowiły 10,7% (14958) wszystkich zarejestrowanych w województwie podkarpackim podmiotów.

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie podkarpackim według wybranych sekcji PKD w 2004 r.

Sekcja PKD	Liczba podmiotów	% udział
Przemysł	14958	10,7
Budownictwo	13523	9,7
Handel i naprawy	48236	34,6
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	9945	7,1
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	18399	13,2
Edukacja	4738	3,4
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	6103	4,4
Pozostałe	23643	16,9
Razem	139545	100,0

Źródło: Biuletyn Statystyczny Woj. Podkarpackiego I kwartał 2005 s. 53

¹¹ Na podstawie opracowania Urzędu Statystycznego w Rzeszowie pt. Podmioty Gospodarki Narodowej Zarejestrowane w Rejestrze REGON w woj. Podkarpackim w 2004 r. www.stat.gov.pl/urzedy/regon/05.pdf.

2.3.3. Rozmieszczenie terytorialne podmiotów gospodarczych

Większa liczba przedsiębiorstw występuje głównie tam, gdzie istnieją odpowiednie rynki zbytu, wykwalifikowana siła robocza, dostęp do wyspecjalizowanych usług i środków finansowych, a infrastruktura jest lepiej rozwinięta. Takie korzystne warunki funkcjonowania przedsiębiorstw występują najczęściej w granicach aglomeracji miejskich oraz na ich obrzeżach. Teza ta znajduje swoje uzasadnienie w analizie danych o podmiotach zarejestrowanych w województwie podkarpackim.

Na koniec 2004 roku najwięcej zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych odnotowano w następujących powiatach województwa podkarpackiego: m. Rzeszowie – 18622, powiecie rzeszowskim – 10143, powiecie mieleckim – 8954, powiecie stalowowolskim – 8407. Najmniej podmiotów gospodarczych było na terenie powiatów: bieszczadzkiego – 2068, leskiego – 2475 i lubaczowskiego – 2530.

2.4. Aktywność zawodowa i struktura zatrudnienia

2.4.1. Aktywność zawodowa.

Liczba ludności aktywnej zawodowo w województwie podkarpackim wynosiła na koniec IV kwartału 2004 roku 916 tys. osób. W województwie podkarpackim aktywność zawodowa zróżnicowana była zarówno w przekroju płci, wieku, wykształcenia jak i w układzie miasto-wieś. Obserwowano wyższy współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn (62,1%) niż kobiet (48,3%), mieszkańców wsi (56,8%) niż miast (52,0%), osób w wieku 35-44 (86,3%) oraz 25-34 lat (84,7%) niż w pozostałych kategoriach wiekowych. Dla przykładu w grupie wiekowej 15-24 lat wyniósł on 32,9%. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym. Na koniec IV kwartału 2004 r. wyniósł on w tej grupie osób 84,2%. Wysokiemu współczynnikowi aktywności zawodowej w tej zbiorowości towarzyszył równie wysoki (w porównaniu do innych grup) wskaźnik zatrudnienia¹², który w omawianym okresie wyniósł 76,3%¹³.

Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie podkarpackim według płci i miejsca zamieszkania w latach 1999 – 2004.

Wyszczególnienie	1999 (grudzień)	2000 (grudzień)	2001 (grudzień)	2002 (grudzień)	2003 (grudzień)	2004 (grudzień)
woj. podkarpackie	57,0	55,9	55,2	56,4	56,9	54,9
Miasta	55,3	54,3	54,3	54,0	54,1	52,0
Wieś	58,1	57,0	55,9	57,9	58,7	56,8
Mężczyźni	62,6	61,7	63,3	64,1	63,6	62,1
Kobiety	51,6	50,8	47,5	49,0	50,6	48,3

Źródło: Roczniki statystyczne województwa podkarpackiego z lat 2002-2005

2.4.2. Pracujący

Według stanu na koniec 2004 r. w województwie podkarpackim zanotowano 635 569 osób pracujących¹⁴, z tego 179602 w sektorze publicznym i 455967 w sektorze prywatnym. W rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie pracowało 158887 osób (25,0%), w przemyśle i budownictwie 179289 osób (28,2%) zaś w usługach 297393 osoby (46,8%), w tym: 176765 osób w sektorze usług rynkowych i 120628 w usługach nierynkowych.

Podkreślić należy, iż w naszym województwie utrzymuje się niska efektywność produkcji w rolnictwie. Wpływa na to znaczne rozdrobnienie gospodarstw oraz ich przeludnienie – stąd też na znaczną skalę występuje zjawisko bezrobocia ukrytego.

Niekorzystnym zjawiskiem jest brak w województwie silnych podmiotów gospodarczych w branżach naukołłonnych o wysokim nasyceniu nowoczesną techniką. Fakt ten również wpływa na emigrację z regionu wysokokwalifikowanych kadr.

¹² Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

¹³ Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2005. Rzeszów 2005 str.128-129.

¹⁴ Rocznik Statystyczny Woj. Podkarpackiego 2005. Rzeszów 2005, s.130.

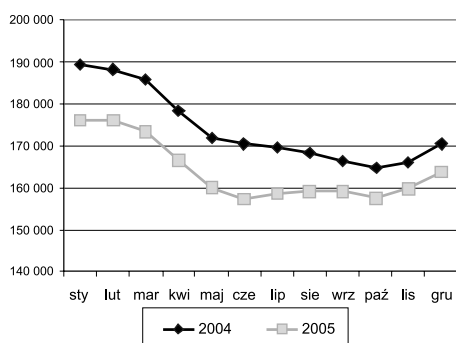
W porównaniu do innych województw notuje się także niski poziom zatrudnienia w usługach, szczególnie w usługach rynkowych. W województwie w usługach pracuje 32,4% ludności (w tym w usługach rynkowych 27,8%), podczas gdy w Polsce odsetek ten wynosi 54,4%, a w krajach „starej” UE (przed wstąpieniem Polski) wynosił ponad dwukrotnie więcej.

3. Bezrobotni na rynku pracy

3.1. Zmiany poziomu bezrobocia w 2005 roku

Na koniec 2005 roku w województwie podkarpackim zarejestrowanych było 163956 bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2004 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 6337 osób. W poszczególnych miesiącach występowały sezonowe zmiany w liczbie bezrobotnych. Po znacznym wzroście w styczniu (ze 170293 w grudniu 2004 r. do 176064), od lutego do czerwca br. notowano co miesiąc spadek liczby bezrobotnych. W miesiącach letnich, w związku z rejestracją absolwentów szkół, następował wzrost liczby bezrobotnych, następnie w październiku spadek oraz tradycyjnie wzrost w listopadzie i grudniu. W porównaniu do stanu z poprzedniego roku, w 2005 roku nastąpił spadek liczby bezrobotnych w większości powiatów poza brzozowskim, strzyżowskim i m. Krośnem, w których liczba bezrobotnych wzrosła (analogicznie o 70, 171 i 83 bezrobotnych). Największy spadek liczby bezrobotnych zanotowano natomiast w powiatach: sanockim (o 1522), jasielskim (o 964), leżajskim (o 571), stalowowolskim (o 472) i kolbuszowskim (o 390 osób).

Wykres 3. Zmiany liczby bezrobotnych w województwie podkarpackim w latach 2004-2005

Stopa bezrobocia w końcu grudnia 2005 r. wynosiła 18,4% (w kraju 17,6%). W końcu 2004 roku stopa w województwie wynosiła 19,1% (podobnie jak w kraju).

Rozpiętość między najwyższą a najniższą stopą bezrobocia w województwie wyniosła w grudniu 2005 roku 20,4 pkt. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: bieszczadzkim (28,7%), brzozowskim (28,2%), leskim (26,4%), strzyżowskim (25,2%), oraz niżańskim (23,3%). Najniższą natomiast w Krośnie (8,3%), Rzeszowie (9,1%) oraz powiatach: stalowowolskim (14,7%) i mieleckim (15,2%). Stopę bezrobocia wyższą niż średnia w województwie zanotowano w 18 powiatach.

Analizując natomiast „napływ” i „odpływ”¹⁵ osób rejestrujących się jako bezrobotne w ciągu 2005 roku należy stwierdzić, iż w urzędach pracy zarejestrowało się ogółem 151774 bezrobotnych (w analogicznym okresie 2004 r. 140416). Tradycyjnie już w zdecydowanej większości były to osoby powracające do ewidencji po raz kolejny, czyli już wcześniej bezrobotne. Po raz kolejny zarejestrowało się 115011 osób tj. 75,8% ogółu napływu (po raz pierwszy 36763 tj. 24,2%). Powtórne rejestracje dotyczyły głównie osób, które po okresie krótkotrwałego zatrudnienia powracały do ewidencji urzędów pracy, gdyż pracodawcy nie oferowali im stałych miejsc pracy.

Wśród ogólnej liczby nowo zarejestrowanych kobiety stanowiły 45,7% (69415 kobiet), zamieszkały na wsi 58,4% (88643 osoby), poprzednio pracujący 64,2% (97411 osób), posiadający prawo do zasiłku 25,3% (38406 osób), a osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy 1,8% (2751 osób).

W 2005 roku najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w powiatach:

- rzeszowskim (9884 osoby),
- dębickim (9423),
- Rzeszowie (9228),
- jasielskim (9215),
- jarosławskim (9162).

Najmniej bezrobotnych zarejestrowało się natomiast w:

- bieszczadzkim (2204 osoby),
- leskim (2594),
- Krośnie (3099),
- tarnobrzeskim (3841),
- Tarnobrzegu (3911).

¹⁵ „napływ” tj. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w danym okresie w urzędach pracy, a „odpływ” tj. liczba osób wyłączonych w danym okresie z ewidencji PUP.

Drugi element obrazujący dynamikę bezrobotnych to liczba osób, które tracą status bezrobotnego. W okresie 2005 roku z ewidencji urzędów pracy wyłączono 158111 (w 2004 roku 152620) bezrobotnych, z tego 44% (tj. 69648 osób) z tytułu podjęcia pracy. Spośród ogółu wyłączeń z tytułu podjęcia pracy 12386 osób tj. 17,8% uzyskało zatrudnienie w ramach miejsc pracy subsydiowanych z Funduszu Pracy.

Najwięcej bezrobotnych wyrejestrowano w następujących powiatach:

- jasielskim (10179 osób),
- rzeszowskim (10009),
- dębickim (9466),
- mieleckim (9381),
- Rzeszowie (9340).

Najmniej natomiast w powiatach:

- bieszczadzkim (2377 osób),
- leskim (2658),
- Krośnie (3016),
- Tarnobrzegu (3989),
- tarnobrzeczkim (4035).

Częstym powodem wyłączenia z ewidencji był również brak potwierdzenia przez bezrobotnych ustawowego obowiązku gotowości do podjęcia pracy. Z tego powodu wyłączono 57722 osoby tj. 36,5% ogólnej liczby wyrejestrowanych.

W okresie 2005 roku „odpływ” bezrobotnych był większy od „napływu” o 6337 osób.

Występujące na rynku pracy trudności łagodziły w pewnym stopniu działania powiatowych urzędów pracy w ramach tzw. aktywnych form promocji zatrudnienia. Do prac interwencyjnych skierowano 5768 bezrobotnych. Przy robotach publicznych zatrudniono 3212 osób, na szkolenia zostało skierowanych 6123 bezrobotnych, na staż 9562, a na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy 2817 osób.

Refundacje kosztów zatrudnienia bezrobotnego otrzymało 1687 pracodawców, a dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej 1331 bezrobotnych.

3.2. Bezrobotni z prawem do zasiłku

Z ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec grudnia 2005 roku bezrobotnych, 18047 posiadało prawo do pobierania zasiłku. Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych stanowili 11,0% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2004 r. liczba zasiłkobiorców zmniejszyła się o 776 osób. Zasadniczym tego powodem był wzrost liczby bezrobotnych, którzy nie spełniali ustawowych kryteriów do przyznania prawa do zasiłku.

Najniższy udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych zanotowano w powiatach:

- jasielskim (7,2 %),
- Przemyślu (7,5 %),
- jarosławskim (8,2 %),
- ropczycko-sędziszowskim (8,3 %).

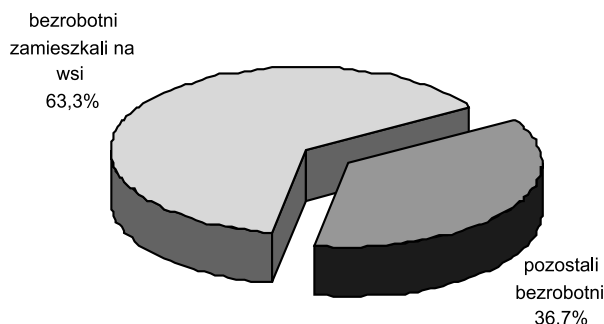
Najwyższy natomiast w powiatach:

- brzozowskim (18,6 %),
- leskim (18,1 %),
- strzyżowskim (17,4 %),
- niżańskim (15,7 %).

3.3. Bezrobotni zamieszkali na wsi

Na koniec grudnia 2005 r. spośród ogółu bezrobotnych, 103802 osoby mieszkały na terenach wiejskich. Stanowiły one 63,3% ogółu bezrobotnych. W porównaniu ze stanem z końca ubiegłego roku liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 4117. Z ogólnej liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi kobiety stanowiły 52,5% (tj. 54483).

Wykres 4. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych (stan na 31.12. 2005 r.)

Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi zanotowano w powiatach:

- przemyskim (100,0%),
- brzozowskim (90,7%),
- krośnieńskim (89,7%),
- strzyżowskim (87,8%).

Najniższy, zaś w powiatach:

- stalowowolskim (40,4%),
- mieleckim (53,7%),
- sanockim (56,9%),
- bieszczadzkim (58,6%).

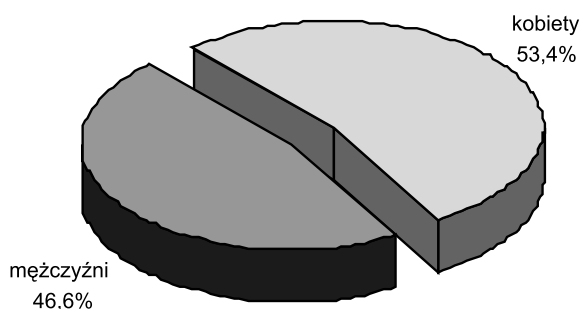
Spośród bezrobotnych zamieszkałych na wsi 11,2% posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, a 10,5% gospodarstwo rolne, którego powierzchnia nie przekraczała 2 ha przeliczenio-

wych. Bezrobotni zamieszkali na wsi to przede wszystkim osoby młode, w wieku do 34 lat (58,8% ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich), posiadające głównie wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej (66,5%) a także niewielkie doświadczenie zawodowe, 34,3% spośród nich posiada staż pracy maksymalnie do 5 lat, a ok. 30% dotychczas w ogóle nie pracowało. Osoby te również długo pozostają w ewidencji urzędów pracy – około 54% bezrobotnych zamieszkających na wsi pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy z tego ponad 40% powyżej 24 miesięcy.

3.4. Bezrobotni wg płci

Na koniec 2005 roku bezrobotne kobiety stanowiły 53,4% (tj. 87626 osób) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2004 r. liczba ich zmniejszyła się o 1097. Mężczyźni stanowili natomiast 46,6% ogółu zarejestrowanych tj. 76330 osób.

Wykres 5. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych (stan na 31.12. 2005 r.)

Najwyższy udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zanotowano w powiatach:

- mieleckim (58,6%),
- krośnie (58,5%),
- sanockim (57,6%),
- stalowowolskim (57,0%).

Najniższy natomiast w powiatach:

- jarosławskim (48,2%),
- lubaczowskim (48,9%),
- przemyskim (49,6%),
- łańcuckim (49,7%).

Tradycyjnie już sytuacja kobiet na rynku pracy jest mniej korzystna niż mężczyzn.

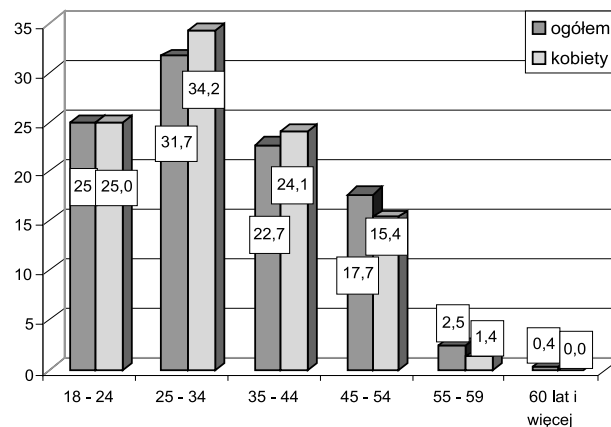
Bezrobotne kobiety to najczęściej osoby młode w wieku od 18 do 34 lat (59,2% ogółu bezrobotnych kobiet), stosunkowo długo pozostające bez pracy (43,9% ogółu zarejestrowanych kobiet pozostaje w ewidencji urzędów pracy powyżej

24 miesięcy). Trudności tych nie eliminuje ich wyższy poziom wykształcenia. Bezrobotne kobiety posiadały wyższy poziom wykształcenia niż mężczyźni. Wykształcenie wyższe posiadało 8,0% bezrobotnych kobiet i 4,3% bezrobotnych mężczyzn. Policealne i średnie zawodowe 28,9% kobiet i 20,0% mężczyzn, a średnie ogólnokształcące 10,7% kobiet i 4,3% mężczyzn. Natomiast bezrobotni mężczyźni przeważali wśród osób posiadających niższy poziom wykształcenia. Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało 40,1% bezrobotnych mężczyzn i 30,8% kobiet, a gimnazjalne i poniżej 31,3% zarejestrowanych mężczyzn i 21,7% kobiet.

3.5. Bezrobotni według wieku

Najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat. Drugą co do wielkości grupę stanowiły osoby w wieku od 18 do 24 lat. Łącznie stanowili oni 56,7% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych kobiet, osoby w obu ww. kategoriach wiekowych tj. 18 do 34 lat stanowiły łącznie 59,2%.

Wykres 6. Struktura bezrobotnych według wieku (w %)

W ogólnej liczbie bezrobotnych przeważają ludzie młodzi. Oni również pozostają najdłużej w ewidencji urzędów pracy, stanowią około 46% kategorii bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy.

3.6. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej. Łącznie stanowili oni 61,4% ogółu

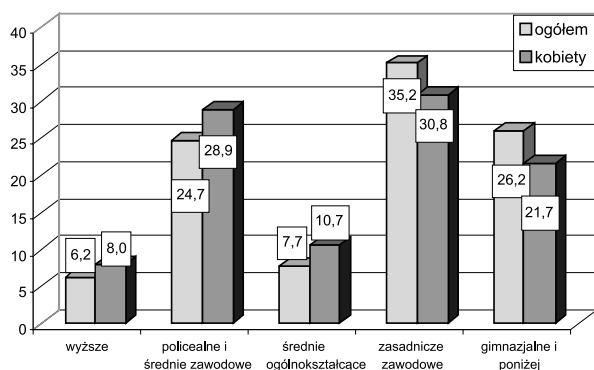

łu zarejestrowanych bezrobotnych. Osoby posiadające niskie kwalifikacje zawodowe pozostają również najdłużej w rejestrach powiatowych urzędów pracy. Stanowili oni około 71% grupy bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Nieco mniej liczebną kategorią wśród bezrobotnych były natomiast osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, stanowiły one 24,7% ogółu bezrobotnych. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym to grupa, której udział w populacji bezrobotnych wynosił 7,7%.

Najmniej z zarejestrowanych bezrobotnych legitymowało się wykształceniem wyższym tj. 6,2% ogółu bezrobotnych. Podkreślić jednak należy, iż w ostatnich latach następuje wzrost tej kategorii bezrobotnych (na koniec 2003 r. stanowili oni 4,9%, 2004 r. 5,5%). Bezrobotne kobiety posiadały wyższy poziom wykształcenia. Wykształcenie wyższe posiadało 8,0% bezrobotnych kobiet, policealne i średnie zawodowe 28,9%, a średnie ogólnokształcące 10,7%.

Wykres 7. Struktura bezrobotnych według wykształcenia (w %)

3.7. Bezrobotni według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Na koniec 2005 roku populacja bezrobotnych, którzy pracowali przed zarejestrowaniem się w urzędach pracy wynosiła – 116839 osób, tj. 71,3% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do 2004 roku liczba tych osób zmniejszyła się o 5653.

- Wśród bezrobotnych poprzednio pracujących:
- 74408 osób (tj. 63,7%) pracowało wcześniej w zakładach sektora prywatnego,
  - 34147 osób (tj. 29,2%) w zakładach sektora publicznego,

- 8 284 osoby (tj. 7,1%) w zakładach o niezidentyfikowanym rodzaju działalności (brak dokładnych informacji na dokumentach przedłożonych w urzędach pracy).

Najwięcej bezrobotnych pracowało poprzednio w zakładach pracy należących do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (27,9%), handel i naprawy (19,9%), budownictwo (10,8%), administracja publiczna (7,1%) oraz pozostała działalność usługowa, komunalna i indywidualna (5%). Najmniej natomiast w zakładach pracy zaliczonych do sekcji: rybactwo 41 osób (tj. 0,04%), górnictwo 469 osób (tj. 0,4%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę 675 osób (tj. 0,6%) ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących.

3.8. Bezrobotni według zawodów

Na koniec 2005 roku największą liczbę bezrobotnych odnotowano w następujących grupach zawodów i specjalności (wg 2 cyfrowych kodów):

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 48407 osób (tj. 29,5%) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych,
- technicy i inny średni personel - 28708 (17,5%),
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - 19914 (12,2%),
- pracownicy przy pracach prostych - 12011 (7,3%),
- specjaliści - 10442 (tj. 6,4%),
- znaczną kategorię tj. 16,2% stanowili również bezrobotni zarejestrowani jako osoby bez zawodu - (26592 osoby).

Najmniej natomiast w grupach zawodów:

- siły zbrojne - 13 osób tj. 0,01% ogółu bezrobotnych,
- parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy - 326 (0,2%),
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy - 4 205 (2,6%),
- pracownicy biurowi - 5 441 (3,3%),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń - 7 896 (4,8%).

W porównaniu do stanu z końca grudnia 2004 r. największy spadek liczby bezrobotnych odnotowano w następujących grupach zawodów:

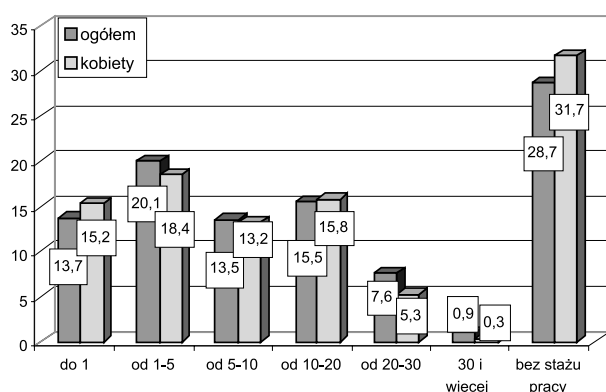
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy - spadek o 4231 osób,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - o 1173,
- technicy i inny średni personel - o 938,
- pracownicy przy pracach prostych - o 812.

Stosunkowo duży wzrost liczby bezrobotnych bo o 1328 osób zanotowano w grupie zawodów: specjaliści tj. grupie w której zarejestrowani bezrobotni legitymują się z reguły wykształceniem wyższym.

3.9. Bezrobotni według stażu pracy

Na koniec grudnia 2005 r. najliczniejszą grupę spośród bezrobotnych stanowiły osoby, które przed zarejestrowaniem się jeszcze nie pracowały (28,7 %), czyli nie posiadające żadnego doświadczenia zawodowego preferowanego przez pracodawców przy zatrudnianiu nowych pracowników. Staż pracy od 1 roku do 5 lat posiadało 20,1 %, a staż pracy do 1 roku 13,7 % bezrobotnych. Najmniej liczna grupa osób pozostająca w rejestrach powiatowych urzędów pracy posiadała staż pracy powyżej 30 lat (0,9 %). W grupie bezrobotnych kobiet brakiem stażu pracy legitymowało się 31,7 %, stażem od 1 roku do 5 lat 18,4 %, a do 1 roku 15,2 %.

Wykres 8. Struktura bezrobotnych według stażu pracy (w %)

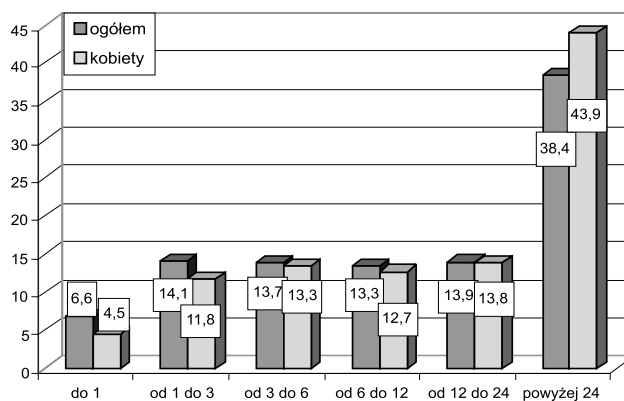
3.10. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Według stanu na koniec 2005 roku bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy stanowili łącznie 52,3% ogółu bezrobotnych (z tego 38,4% pozostawało bez pracy powyżej 24 m-cy). W grupie bezrobotnych kobiet 57,7% (z tego aż 43,9% powyżej 24 m-cy).

Bezrobocie, a w szczególności bezrobocie długookresowe, pociąga za sobą negatywne skutki. Z tej grupy osoby bezrobotne przechodzą w sferę dezaktywacji. Jest to sytuacja tym bardziej niekorzystna, że w tej kategorii bezrobotnych znajdują

się przede wszystkim ludzie młodzi tj. w wieku do 34 lat (ok. 46 % tej kategorii pozostaje w ewidencji urzędów pracy ponad 12 miesięcy), o niskim poziomie wykształcenia tj. zasadnicze – zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej (71 % tej kategorii pozostaje w ewidencji urzędów pracy ponad 12 miesięcy), nie posiadające żadnego doświadczenia zawodowego lub stosunkowo krótki staż pracy tj. do 5 lat (60,6 % tej kategorii pozostaje w ewidencji urzędów pracy ponad 12 miesięcy). Ta niekorzystna sytuacja w większym stopniu dotyczy bezrobotne kobiety, gdyż około 44 % z nich pozostaje bez pracy powyżej 2 lat.

Wykres 9. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy (w %)

3.11. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na koniec 2005 roku, po uwzględnieniu definicji wynikających z Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, odnotowano również:

- 3049 bezrobotnych niepełnosprawnych tj. ok. 1,9% ogólnej liczby bezrobotnych,
- 41328 bezrobotnych do 25 roku życia tj. 25,2%,
- 2575 osób bezrobotnych, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia tj. ok. 1,6%,
- 16259 bezrobotnych powyżej 50 roku życia tj. 9,9%,
- 110315 długotrwale bezrobotnych tj. 67,3%,
- 31973 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych tj. ok. 19,5%,
- 3077 bezrobotnych samotnie wychowujących, co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia tj. ok. 1,9% ogółu bezrobotnych.

4. Oferty pracy

Na rynku pracy naszego województwa nadal obserwuje się zbyt małą w stosunku do potrzeb liczbę ofert pracy jak też znaczne ich przestrzenne zróżnicowanie.

W okresie 12 miesięcy 2005 r. pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy łącznie 41016 ofert, z tego 18757 (tj. 45,7%) ofert pracy subsydiowanej. W 2004 roku zgłoszono łącznie 40346 ofert z tego oferty pracy subsydiowanej stanowiły 49,7%). Spośród ogólnej liczby 11125 ofert tj. 27,1% zgłoszonych było przez pracodawców z sektora publicznego, 3208 tj. 7,8% skierowanych było do osób, którym nie upłynął okres 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, a 1293 oferty tj. 3,2% do osób niepełnosprawnych.

Najwięcej ofert pracy zgłosili pracodawcy z powiatów:

- Rzeszowa (6450),
- mieleckiego (2999),
- rzeszowskiego (2830),
- leżajskiego (2027).

Najmniej, zaś z powiatów:

- leskiego (527),
- bieszczadzkiego (566),
- przemyskiego (813),
- strzyżowskiego (826),
- tarnobrzecznego (834).

Średnio na jedną ofertę pracy w 2005 roku przypadało 48 bezrobotnych (w 2004 roku 52 osoby). W 18 powiatach liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy była równa lub wyższa od średniej w województwie. Wskaźnik ten był najkorzystniejszy w m. Krośnie i m. Rzeszowie (po 16), powiecie leżajskim (33) oraz mieleckim (37 osób). Najmniej korzystny natomiast w powiatach: krośnieńskim i strzyżowskim (po 95), przemyskim (88) oraz jasielskim (79 bezrobotnych na 1 ofertę pracy).

Analizując zgłoszone oferty pracy wg Polskiej Klasyfikacji Działalności należy podkreślić, że najwięcej ofert zgłosili pracodawcy z sekcji:

- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mech. motocykli oraz art. użytku osobistego i domowego - 8700 (tj. 21,2%) ogółu zgłoszonych ofert pracy,
- przetwórstwo przemysłowe - 8271 ofert (tj. 20,2%),
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne - 6499 (tj. 15,9%),

- budownictwo - 3554 (tj. 8,7%).

Oferty pracy kierowane były najczęściej do bezrobotnych z następujących grup zawodów i specjalności:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy - 8384 oferty tj. 20,5% ogółu zgłoszonych ofert,
- pracownicy przy pracach prostych - 6980 tj. 17,0%,
- technicy i inny średni personel - 6755 tj. 16,5%,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - 6396 tj. 15,6%,
- pracownicy biurowi - 6159 tj. 15%.

Z analizy zgłoszonych ofert wynika, iż podobnie jak w okresach poprzednich pracodawcy za pośrednictwem urzędów pracy częściej poszukiwali pracowników do prac nie wymagających zbyt wysokich kwalifikacji zawodowych.

Urzędy pracy zajmują się głównie bezrobotnymi i poszukującymi pracy posiadającymi stosunkowo niskie kwalifikacje zawodowe. Pracodawcy właśnie z takimi oczekiwaniami zgłaszają się do powiatowych urzędów pracy. Z uwagi na dużą podaż bezrobotnych mogących pracować na stanowiskach robotniczych jest to nadal najbardziej dogodny sposób pozyskiwania pracowników.

5. Wydatki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia

W 2005 roku środki z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu i promocji zatrudnienia przekazywane były bezpośrednio samorządom powiatowym według określonego algorytmu.

Łączna kwota wydatków poniesionych w tym okresie wyniosła w województwie 112,9 mln. zł. (w 2004 r. 71,8 mln. zł.). Z tej kwoty:

- 46,6 mln. zł. (tj. 41,3% ogółu wydatków na aktywne formy) przeznaczono na aktywizację osób, którym nie upłynęło 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki,
- 16,6 mln. zł. (tj. 14,7%) na prace interwencyjne,
- 15,1 mln. zł. (tj. 13,4%) na roboty publiczne,
- 13,2 mln. zł. (tj. 11,7%) środki na podjęcie przez bezrobotnych działalności gospodarczej,
- 10,8 mln. zł. (tj. 9,6%) dla pracodawców na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy (podjęcia pracy w ramach refundacji pracodawcom kosztów zatrudnienia bezrobotnego),

- 6,2 mln. zł. (tj. 5,5%) na szkolenia,
- 0,2 mln. zł. (tj. 0,2 %) na programy specjalne oraz
- 4,2 mln. zł. (tj. 3,7%) na pozostałe aktywne formy.

6. Zwolnienia z przyczyn niedotyczących pracowników

W okresie 12 miesięcy 2005 r. wypowiedzenia umów o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników otrzymało 1329 osób, z tego 272 pracowników z zakładów sektora publicznego i 1057 z sektora prywatnego. Wypowiedzenia te dotyczyły 30 zakładów pracy (tj. 8 z sektora publicznego i 22 z sektora prywatnego).

Ponadto na koniec grudnia 2005 r. na dalsze wypowiedzenia oczekiwało jeszcze łącznie 856 pracowników z 15 zakładów pracy (12 z sektora prywatnego i 3 z sektora publicznego).

W 2004 roku wypowiedzenia umów o pracę z wcześniejszych zgłoszeń otrzymało 4083 pracowników (w tym 2025 osób z 28 zakładów z sektora publicznego i 2058 osób z 24 zakładów z sektora prywatnego).

Osoby zwolnione z przyczyn nie dotyczących pracowników stanowiły 3,3% stanu bezrobotnych w województwie na koniec grudnia 2005 roku. (w 2004 r. 3,8%).

Natomiast z ogólnej liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych w okresie 2005 roku (tj. 151744) tylko 1,8% (tj. 2751 osób) przed zarejestrowaniem w urzędzie pracy zwolnionych było z zakładu pracy z powyższych przyczyn (w 2004 roku 2,9%).

7. Podsumowanie

W 2005 roku w porównaniu do stanu z końca 2004 r. w woj. podkarpackim zanotowano spadek liczby bezrobotnych o 6337 osób oraz stopy bezrobocia o 0,7 pkt. procentowego.

Specyfikę struktury bezrobocia w naszym województwie określają następujące dane statystyczne:

- znaczną przewagę stanowią bezrobotni zamieszkujący na terenach wiejskich tj. 63,3%,
- 53,4% ogółu zarejestrowanych stanowiły kobiety. Bezrobotne kobiety to najczęściej młode osoby w wieku od 18 do 34 lat (59,2% ogółu bezrobotnych kobiet). Częściej niż mężczyźni posiadają wyższy poziom wykształcenia, a przeważają wśród bezrobotnych pozostających długo bez pracy (43,9%

bezrobotnych kobiet pozostaje w ewidencji urzędów pracy powyżej 24 miesięcy),

- ponad połowa bezrobotnych długo oczekuje na możliwość podjęcia pracy - 52,3% z nich pozostawało w ewidencji urzędów pracy ponad 12 miesięcy (z tego 38,4 % powyżej 24 miesiące),
- znaczna grupa bezrobotnych posiada niski poziom wykształcenia: zasadnicze zawodowe – 35,2%, a gimnazjalne i poniżej – 26,2% ogółu bezrobotnych. Wykształcenie wyższe posiada 6,2% zarejestrowanych.
- przewagę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby młode, aż 56,7% ogółu zarejestrowanych jest w wieku od 18 do 34 lat (z tego 25,0% w wieku od 18 do 24 lat),
- bezrobotni przed zarejestrowaniem w urzędach pracy posiadali krótki staż pracy – 13,7 % do jednego roku, 20,1% od 1 do 5 lat, natomiast 28,7% bezrobotnych nie posiadało jeszcze żadnego doświadczenia zawodowego.

W okresie 12 miesięcy 2005 roku na rynku pracy województwa podkarpackiego zanotowano również:

- większą liczbę wyrejestrowanych bezrobotnych z rejestrów powiatowych urzędów pracy (158111 osób) niż zarejestrowanych (151774 osoby). Z powodu podjęcia pracy wyłączono 69648 bezrobotnych tj. 44% ogółu wyrejestrowanych.
- wzrost o 670 (w porównaniu do 2004 r.) liczby ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy, przy jednoczesnym zmniejszeniu o 4% udziału w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert – ofert pracy subsydiowanej,
- utrzymujący się znaczny napływ do urzędów pracy osób uprzednio już bezrobotnych (tj. rejestrujących się po raz kolejny – 75,8%),
- utrzymująca się tendencja niskiego udziału wśród bezrobotnych, osób uprawnionych do pobierania zasiłku (11,0%),
- niższy niż w poprzednim roku poziom zwalniania pracowników przyczyn dotyczących zakładów (do końca 2005 r. wypowiedzenia umów o pracę otrzymało 1 329 pracowników z 30 zakładów, a w 2004 roku 4083 pracowników z 52 zakładów).
- zbyt mała jeszcze w stosunku do istniejących potrzeb liczba zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy ofert pracy oraz nadal znaczny udział ofert pracy subsydiowanej z FP

- (45,7% w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert),
- rosnące zainteresowanie bezrobotnych uruchamianiem własnej działalności gospodarczej oraz pracodawców zatrudniających bezrobotnych w ramach refundacji kosztów dotacjami na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy. Wynika ono głównie ze zmian zasad finansowania (dotacje zamiast pożyczek) jednak stanowi ważną formę promowania zatrudnienia).

Zjawiska te wpływały na sytuację na rynku pracy w naszym województwie. Stwierdzić jednak należy, że skuteczność w przeciwdziałaniu bezrobociu wiąże się głównie z procesami gospodarczego rozwoju województwa oraz aktywnością partnerów rynku pracy. Stąd też ważnym jest podejmowanie i kontynuowanie wszelkich działań przeciwdziałających negatywnym skutkom bezrobocia oraz promocji zatrudnienia przez wszystkich partnerów działających na rynku pracy. Samorząd województwa podejmuje w tym zakresie szereg kompleksowych działań mających na celu pozyskanie dodatkowych środków, w tym w szczególności z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach których współfinansowane są programy przeciwdziałania bezrobociu, wspierania rozwoju małych i średnich firm, aktywizowania obszarów wiejskich, a także inne działania mające na celu promocję zatrudnienia oraz złagodzenie negatywnych skutków bezrobocia.